

Бобиренко Лариса,

завідувачка відділу народних інструментів
Лубенської мистецької школи (м. Лубни)

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ РОБОТИ З ПОЧАТКІВЦЯМИ- БАНДУРИСТАМИ НА УРОКАХ БАНДУРИ

***Анотація.** У статті викладений досвід автора статті у роботі з учнями-початківцями при навчанні гри на бандурі. Наголошується на важливості доцільного етапу навчання, врахування вікових особливостей учнів-початківців, на використання цікавих форм і методів навчання.*

***Ключові слова:** бандура, імпровізація, доцільний період, гра, перше заняття.*

Аналіз власної педагогічної діяльності дає підстави стверджувати, що найбільші труднощі, які зустрічаються у роботі викладача по класу бандури – це навчання гри найменших учнів. Період до шести років є сенситивним, коли дитина легко сприймає і запам'ятовує матеріал. Тому дуже важливо використати цей час на розвиток музичних здібностей дитини та оволодіння інструментом. Проте розмір інструменту, його вага, труднощі з його триманням при виконанні музичного твору на початковому етапі навчання потребують особливої уваги. Педагогу доводиться знаходити різні види музичної діяльності, щоб налаштувати учня на навчання, підтримати інтерес до інструменту, сформувати музиканта-бандуриста.

Для учнів молодших класів пропонуються дитячі бандури конструкції В. Я. Герасименка.

Треба пам'ятати, що у дітей цього віку переважає наочно-образне мислення, засвоєння інформації базується на відчуттях, сприйняття музики тісно пов'язане з руховою діяльністю. Учні мають невеличкий діапазон голосу, часто нечисто інтонують, швидко втомлюються від сидіння та одноманітної діяльності, через 5-10 хвилин увага послаблюється, розсіюється, тому

необхідно постійно змінювати види діяльності.

Всім відомо, що через гру дитина 6-7 річного віку здатна добре сприймати інформацію, тому бажаним є використання елементів гри безпосередньо в освітньому процесі. Спілкування з вихованцями повинне приносити задоволення обом сторонам, бути невимушеним, легким, щоб учень не відчував скованості, дискомфорту, міг повністю налаштуватись на сприйняття інформації, поринути у неповторний світ музики.

Дамо декілька методичних порад стосовно початкового етапу навчання гри на бандурі.

Щоб утримати увагу маленьких вихованців, треба дотримуватись швидкого темпу заняття, який незалишає місця для одноманітності. Все заняття підпорядковано не тільки грі на музичному інструменті, але й іншим видам діяльності. Зокрема, робота надвправами – 5 хв., вивчення розташування струн на інструменті – 5 хв., вивчення музичної грамоти – 5 хв., пісня-фіззарядка – 5 хв., робота над інструментом – 5 хв., повторення вивченого матеріалу – 10 хв., закріплення нового матеріалу з інструментом – 5 хв., імпровізація – 5 хв. У такому темпі урок проходить швидко без напруги. Маленькі учні люблять похвалу, тому не треба їх критикувати, а необхідно підтримувати і дякувати за виконання завдання, за роботу на уроці. Головне чітко та зрозуміло висловлювати учням свої думки та пропозиції, уважно слухати та вислуховувати їх.

Як ми знаємо, гра – це головна сфера спілкування між 6-7-річними дітьми. Вона завжди викликає задоволення. На цьому етапі досить важко сконцентрувати увагу дитини, тому включення елементів гри в освітній процес відповідає віковим особливостям учнів. Учень мобілізує свої сили і спрацьовує трьохрівнева мотивація «хочу – треба – можу».

Роль педагога в цьому процесі – безпосередній учасник, наставник, організатор та натхненник. Ігрове спілкування – це завжди імпровізація, яка потребує від педагога артистизму, щирості та зацікавленості, готовності дати імпульс, який розбуджує дитячу фантазію, запалює бажання створювати. На

наших уроках вихованці із захопленням придумують щось самостійно, вносять свої корективи, пропозиції, тобто стають творцями. Кожен учень – індивідуальність. Всі питання, які виникають на уроках, ми вирішуємо з урахуванням особливостей розвитку кожної дитини, її здібностей і можливостей. Неможна вчити учня творчо вирішувати завдання, коли сам педагог не є готовим до творчості у своїй роботі.

Перше заняття для маленького учня – це входження у щось невідоме, казкове, цікаве. Дуже важливо не порушити цю казковість, щоб у дитини залишилось і надалі бажання навчитись грати на бандурі. На цьому занятті доцільно познайомити учня з інструментом, відповідно до вікового розвитку учня-початківця розповісти казку про бандуру, проілюструвати на інструменті різні звуки. Потім запропонувати дитині повторити казку і відтворити колористичні прийоми гри на бандурі. Всім учням подобаються такі заняття, вони потім самостійно придумують казочки з ілюстрацією на інструменті, запрошують своїх друзів і демонструють їм свої надбання.

Для того, щоб полегшити процес навчання гри на бандурі з маленькими вихованцями, на початках реалізуємо донотний матеріал. Він широко використовується, бо в його основі лежить імпровізація, підбирання і транспонування невеличких мелодій, а також першочергові рухи бандуриста. Хочемо порекомендувати посібник М. Залізняка (викладача класу бандури Вінницького училища культури і мистецтв ім. М. Д. Леонтовича), де представлені цікаві вправи-віршики для швидшого оволодіння навичками гри на бандурі, який можна використовувати в освітньому процесі мистецької школи.

Першочергові завдання на перших заняттях – це оволодіння рухами на бандурі, ознайомлення з основними прийомами звуковидобування та штрихами. Систематичні і продумані заняття над вправами сприятимуть легкому включенню дитини в процес оволодіння навичками гри на бандурі. Знайомство зі звуковидобуванням на бандурі завжди починаємо з елементарного – почергові рухи на бандурі, які намагаємось об'єднати в

елементарну музику, яка складається з ритму, тембру, мелосу. Елементарна музика завжди пов'язана із мовою та рухами. В ній є все, що близьке дітям: своя весела поезія, спів, декламація.

Запропоновані М. Залізник вправи, які вона поєднала із віршиками, створивши образи близькі до самих рухів бандуриста, широко використовуємо у роботі з маленькими вихованцями. Вони найкраще допомагають подолати учням основні проблеми, надають можливість набути необхідні технічні навички, сприяють витримці та впевненості, розвивають пам'ять, пробуджують творчу уяву та увагу. Пропонуємо завдання на зразок «Покажи, як кує зозулька», «Покажи, як порядкує мишка», «Покажи, як йде кішка», «Покажи, як сердиться ведмідь», які дозволяють учневі проявити свою фантазію. Такі ігри формують початкові навички імпровізування та спонукають до композиції.

Сьогодні потребує людини іншої якості, яка відчуває себе сильною, щоб сміливо входити у сучасний світ, уміє творчо, без підготовки справитися зі складною ситуацією. У час швидких змін діти повинні мати гнучке незалежне мислення, віру в свої сили та ідеї, мужність пробувати та помилятися, знаходити необхідне рішення. Тому для досягнення цієї мети найкраще практикувати уроки імпровізації, яка дає можливість кожному учневі виразити себе: придумати інтонацію, змінити уже придумане, винайти свій спосіб гри, показати своє ставлення до музики різними музичними засобами виразності. Педагог має бути готовим до того, що учні по-різному реагують на виконання завдання зіграти по-своєму. Одні губляться – і нічого не можуть зробити, інші – занадто захоплюються. Тому вчителям потрібно бути готовим до того, щоб підказати шлях для вирішення проблеми, зорієнтувати учня, підтримати його. Головне, щоб у результаті учень сам захотів імпровізувати, тоді найменша придумана музична композиція стає цінною для всіх.

Для відпочинку учнів на занятті практикуємо пісеньки-фізичні хвилинки. Для цього найчастіше використовуємо дитячий фольклор.

Учням подобається донотний період, вони із задоволенням беруть участь в іграх, проте програмні вимоги вносять свої корективи. Адже в кінці

навчального року необхідно показати результат, який учень досягнув, навчаючись два семестри гри на бандурі. При доборі програми необхідно враховувати фізичні, музичні, творчі, психологічні дані кожної дитини, адже одні учні з легкістю запам'ятовують матеріал уроку, відтворюють музичні твори, читають з листа, імпровізують, а інші потребують для цього більше часу і суттєвої допомоги вчителя.

Список використаних джерел

1. Баштан С. Школа гри на бандурі. К. : МузичнаУкраїна, 1984.
2. Брояко Н. Б. Теоретичні аспекти виконавської техніки бандуриста : монографія, Івано-Франківськ : Облдрук, 1997. 152 с.
3. Залізник М. Букварик для кобзарика: навчальний посібник. Вінниця : Новакнига, 2012. 160 с.
4. Манзюк Л. Самостійна робота бандуриста над гамами. К.; Х., 2004.

Бондаренко Марія,
викладачка КУ «Машівська дитяча
школа естетичного виховання»
(сmt. Машівка)

РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У НАВЧАННІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

***Анотація.** У статті розглядаються проблеми, які можуть виникати в результаті недостатнього використання штучного інтелекту в навчанні майбутніх педагогів, висвітлюються можливості, які відкриває використання штучного інтелекту, окреслюються проблеми, що пов'язані з недостатнім рівнем підготовки викладачів та браку ресурсів у освітній системі, що може ускладнити ефективне впровадження ШІ в освітній процес. У статті наголошується на необхідності перегляду традиційних підходів до освіти та внесення змін у навчальні програми та методики навчання з огляду на сучасні технологічні можливості.*